

Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Napja a lakiteleki Népfőiskolán

A 2014 november 11-én Lakiteleken megrendezett Kutatói Napot huszonkettedik alkalommal szervezte meg Egyesületünk a tudomány, a kutatás, az ágazati irányítás és az eredményeket sikerrel alkalmazó szakemberek bevonásával. Az AEE és a KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt. által közösen lebonyolított rendezvényen közel 90 résztvevő 10 előadást hallgathatott meg, valamint 12 posztert tanulmányozhatott át a rendezvény alkalmával. A Kutatói Napon egy kiemelten hangsúlyos téma –az innováció- köré csoportosítottuk az előadásokat, így egy napon, egy időben nyílt alkalom az érintett valamennyi szereplő – szervezet elvárásainak megfogalmazására.

Dr. Borovics Attila, a NAIK Erdészeti tudományos Intézet mb. intézetigazgatója előadásában - *Innovációs együttműködések erősítése az alföldi erdőgazdálkodás érdekében* – megjelölte azokat a kutatási irányokat, melyek részben már megkezdett projektek - de eredményük messze a jövőbe mutat - részben pedig javaslatként fogalmazódnak meg a kutatás oldaláról. Előadásában kihangsúlyozta, hogy az Intézet nyitott valamennyi, a szakma részéről feltett újabb kérdés megválaszolására.

Szépe Ferenc, a Földművelésügyi Minisztérium mezőgazdasági főosztályvezetőjének gondolatait Dr. Somogyi Norbert, a Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Osztály vezető főtanácsosa tolmácsolta a hallgatóság felé, melynek címe: *Gondolatok az innovációs eredmények gyakorlati bevezetéséről, mint stratégiáról az alföldi erdőgazdálkodásban*. Előadásában kiemelte, hogy az agroerdészet maga is egyfajta innováció eredménye, és noha gyökerei sok évszázadra nyúlnak vissza, az elmúlt évtizedekben méltatlanul feledésbe merült. „A világban egyre több helyen fedezik föl és bizton állíthatjuk, hogy a klímaváltozás fenyegetése és az egyre komolyabb társadalmi környezetvédelmi elvárások mellett számos termőhelyen érdemi alternatívát jelenthet a klasszikus mezőgazdasági termelésnek. Nem kell mást tennünk, mint föléleszteni a feledésbe merült ismereteket, kombinálnunk kell azokat a legújabb kutatási eredményekkel és mindezt a társadalom hasznára fordítani. Nem elég ugyanis innovatívnak lenni, el kell érni, hogy az innováció eredményei hasznosulhassanak, azaz a társadalom ezeket el- és be is fogadja.” A továbbiakban tájékoztatást adott a 2014. január 1-jével létrejött Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központról. A kormányzati döntés célja: „a széttagolt és elaprózott állami ágazati KFI kapacitásokból egyetlen önálló jogi személyiséggel rendelkező integrált intézmény létrehozása, amelyben a különböző intézetek elkülönült szervezeti egység formájában szakmailag autonómok maradnak és a gazdálkodásuk a számukra megszabott keretek között magas fokú önállósággal kerül végrehajtásra. Tehát: gyakorlatorientált, koncentrált kutatási-fejlesztési tevékenység, strukturált szakmai profil, integrált működés és magas szintű szakmai kontroll megvalósítása a fő cél. A kutatás és a kutatási, innovációs eredmények átadása a gyakorlat számára a jövőben még nagyobb fontossággal fog bírni. Az elmúlt évtizedekben hatalmas átalakulás történt a világban, és bátran mondhatjuk, hogy a politikai változások következményei messze eltörpülnek a klímaváltozás várható hatásai, a mezőgazdasági termeléshez is nélkülözhetetlen, ám egyre szűkebben rendelkezésre álló természeti erőforrásokhoz való hozzáférés jelentette kihívások és a világgazdaságban tapasztalható globalizáció mellett.” Ehhez a munkához ajánlotta fel a továbbiakban a Minisztérium hathatós segítségét.

Ugron Ákos Gábor a Földművelésügyi Minisztérium állami földekért felelős helyettes államtitkára előadásában *tájékoztatást adott az állami erdőgazdálkodás átalakításáról, jövőképeről*. Ez alkalommal egy csokorba szedve kaptunk részletes tájékoztatást a kormányzat részéről megfogalmazott szakmai és társadalmi elvárásokról, szerepvállalásról, stratégiáról. A fenntarthatóságot és a természeti értékek megőrzését kell szem előtt tartani az állami erdők esetében, s nem a gazdasági, piaci érdekeket, továbbá fontos cél az erdőterületek növelése, az Alföld fásítása, egyúttal a klímaváltozás mérséklése. Ezen programokba illeszkednek a turizmussal kapcsolatos fejlesztések, egyéb létesítmények gondozása, az alapvető természeti nevelés. Természetesen továbbra is az állami erdők egyik kiemelt feladata a munkahelyteremtés, a stabil gazdasági működés biztosítása, megteremtve ezzel a további célok megvalósításának feltételeit.

Duska József a MEGOSZ részéről *Magánerdő gazdálkodók lehetőségei az innovációban* címmel tartott előadást. Pontokba szedve tárgyalta a kutatás –fejlesztés lehetőségeit, felsorolt számos projektötletet. Kitért arra is, hogy a magánerdő tulajdonosok megszólítása egy-egy témában nehézkes, mert a birtokméret elaprózott, a szakirányítói rendszer támogatása nélkül nem megvalósítható feladat. Fentiek kiküszöbölése jelentős pályázati, vagy egyéb forrás megléte esetén lehet sikeres vállalkozás, a módszereket illetően pedig kutatói - szakértői kör bevonása szükséges. Javaslatot tett az akác és a nyár iparifa referencia ültetvények létrehozására, a technológiák kidolgozására, a magánerdők genetikai értékeinek, erőforrásainak felkutatására, megőrzésére, népszerűsítésére. Indokoltnak látja egy egységes térinformatikai rendszer, illetve egy ügyviteli támogató rendszer kidolgozását a magánerdő gazdálkodók számára. Az előadás második felében a 2014-2020 közötti erdészeti vidékfejlesztési tervről adott részletekbe menő tájékoztatást.

Dr. Kovács Gábor a Nyugat-Magyarországi Egyetem docense Energetikai Faültetvények az Alföldön című előadásában arról tájékoztatót, hogy erdőtelepítéseink jelentős mértékben visszaszorultak. „Az erdőtelepítés szabályozása gyakran nem a gazdaságos faanyag termelést, hanem inkább egy őshonos jellegű természeti környezet létrehozását szorgalmazza (lásd nemesnyárasok vagy feketediósok helyébe ültetendő fehér- vagy feketenyárasok). A természetvédelmi korlátozások elsősorban az Alföldön érzetik hatásukat az ültetvényekkel kapcsolatosan, aminek ma már kézzel fogható jele, hogy 3-5 éven belül a jelenlegi ültetvényekről kikerülő faanyag mennyisége akár a felére, harmadára eshet vissza. A piacon megjelenő faanyaghiány munkahelyeket fog megszüntetni. A ffeldolgozó ipar, és az azt kiszolgáló gazdaságok már jelenleg is szembesülnek ezzel a problémával. Az ő esetükben egyenesen a vállalkozások működtetése kerül veszélybe, további problémákat felvetve. Mivel az erdőtelepítések alapvetően korábban szántó művelési ágban művelt területeken történnek, érdemes lenne alternatívát adni a gazdálkodóknak. Ezek közé tartozik a szántó művelési ágban történő, ültetvényszerű faanyagtermesztés.” Ezen problémák kezelésére várhatóan a jogszabályi változások is lehetőséget adnak majd, de a Nemzeti Energiastratégia is a támogatási jogcímek megnyílásának irányába hat. Mindenképpen meg kell állítani azt a jövőbeni tendenciát, hogy a növekvő kereslet mellett az ültetvényekről származó ipari faanyag mennyisége csökken.

Szilágyi Annamária Szarvasgomba- gazdálkodás és kutatás a NEFAG Zrt-nél címmel tartott előadásában a kiváló gasztronómiai értékkel bíró, ugyanakkor az egyik legkevésbé kutatott, erdészeti jelentőséggel bíró gombánkról, az Erdőgazdaságnál tapasztaltokról, a jelenleg is zajló nemzetközi kapcsolatokról beszélt.

Csiha Imre a NAIK ERTI Püspökladányi Kísérleti Állomásának és Arborétumának igazgatója előadásában az Alföldi erdőgazdaságoknál folytatott akác virágzásbiológiai vizsgálatokról tudósított. A 2014-ben hungarikummá nyilvánított fafajunk mindig is számos vitára adott okot, de egyet mindenképpen kijelenthetünk: az akác méz hírneve, nemzetgazdasági jelentősége nem választható el a haszonnövényétől. „Talán nem mindenkinek evidencia, hogy a magyar méhészeti ágazat szempontjából az akácméz adja a jövedelem döntő részét. Ezen körülmény következtében döntő jelentősége lehet, ha az akác méhlegelőn a gyűjtési időt kései akác egyedek szelekciójával meg tudjuk nyújtani. Különösen azokon a területeken lenne kiemelt jelentősége a méhészeti akác klónok ültetésének, ahol termőhelyi okokból maga a faanyagtermelés jövedelmezősége nem kielégítő. Ezek pedig általában a határ termőhelyeink, ahol az akácon kívül más faj telepítése termőhelyi okokból nem képzelhető el.” Ehhez a munkához ad kellően megalapozott ismeretanyagot az Erdészeti Tudományos Intézet 2013-óta folyó kutatása.

A 2009. évi erdőtörvény a védett területeken megerősíti a tartamos, fenntartható erdőgazdálkodás fontosságát. A természetközeli síkvidéki aktív természetvédelemhez elengedhetetlen kutatási témával kapcsolatban - Kedvezőtlen termőhelyi adottságú kocsányos tölgy állomány lékes felújításának állapotváltozása – Kamandiné Végh Ágnes a NAIK ERTI munkatársa látta el igen hasznos információval a hallgatóságot. az ismertett eredményekből arra lehet következtetni, hogy sziki kocsányos tölgy állományok természetközeli módon nagyon nehezen újíthatók. A siker elengedhetetlen feltétele a mesterséges csemete, vagy mag bevitele, és a természetvédelmi okokból visszaszorítandó fajok gyérítése. A mesterséges alételepítés, pótlás, folyamatos ápolás és az elegyarány beállítása elengedhetetlen a sikeres felújításhoz még extrém csapadékos években is. A klímaváltozás

következtében kialakuló kedvezőtlen ökológiai feltételek miatt a felújítani kívánt fafajok pótlása is létfontosságú.

Tari Tamás a Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézetétől A vaddisznó területhasználata és aktivitása egy síkvidéki élőhelyen címmel tartott előadást. Megtudtuk, hogy 1994 és 2013 között, az alföldi megyékben a vaddisznó egyedszám növekedés átlagos mértéke 5,8-szoros volt, míg az ország többi megyéjében az 3,6-szoros. Ez összefüggésben állhat az erdősültség növekedésével. Állandó jelenlétének következtében azonban emelkedhetnek a károkozásából adódó problémák, erdei és mezőgazdasági vonatkozásban egyaránt. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy minél több információval rendelkezünk a vaddisznók viselkedéséről síkvidéki élőhelyeken is. Az előadás alkalmával információt szereztünk a vaddisznó mozgáskörzetének alakulásáról, aktivitásának változásáról és élőhely-használatának sajátosságairól.

Dr. Vityi Andrea a Nyugat-Magyarországi Egyetemről Hagyományos és új agroerdészeti technológiák lehetséges szerepe az Alföld klímaérzékenységének mérséklésében címmel tartott előadásában arra világított rá, hogy az utóbbi években egyre többször tapasztalt, egyértelműen a klímaváltozáshoz kötődő kedvezőtlen hatások, mint az időjárási szélsőségek, vízhiány, árvizek, belvizek gyakoribb előfordulása kedvezőtlenül befolyásolhatják a természetes vegetációt, az erdők állapotát, és nem utolsósorban a mezőgazdasági termelés minőségi és mennyiségi paramétereit, az agrárágazat termelésbiztonságát. Az erdővegetáció nemcsak klímaindikátor, hanem globális klímabefolyásoló tényező is. Mivel az erdőterületek növelési lehetősége korlátozott, ugyanakkor jelentős mezőgazdasági területtel rendelkezünk, érdemes keresni olyan lehetőségeket is, melyek a klímaváltozás hatásainak csökkentését mezőgazdasági és/vagy agroerdészeti (agrárerdészeti) technológiákkal illetve azok kombinációjával segíthetik. Erre számos külföldi példa mellett a mára kissé feledésbe merülő hazai gyakorlat is tud példákat felmutatni. Napjainkban az agroerdészet ismét az agrárgazdálkodás részévé válik. A kedvező támogatások hatására terjed a legelőfásítás, és azzal is számolunk, hogy az EU agroerdészeti prioritásának hatására ismét létesülnek a vonalas létesítményeket követő fásítások, a mezővédő erdősávok, a zöldfolyosókat eredményező fásítások, majd megjelenhetnek a vetésforgóba illesztett fásítások is. A 2012-ben indult kutatási program rávilágít arra is, hogy az agroerdészeti rendszerek hazai alkalmazásánál alapvető gondot jelent, hogy az Erdőtörvény illetve más jogszabályok sem különítik el az agroerdészeti tevékenységet. A jövőre nézve tehát fontos az Erdőtörvény korszerűsítése illetve az, hogy az egyes szakterületek egymáshoz kapcsolódva ezt a jogi kérdést megoldják.

Az előadások szünetében és azt követően is a résztvevőknek lehetősége nyílt a poszteres bemutatókat megtekinteni, melyről részletes tájékoztatás a www.aee.hu oldalon olvasható.

Az Egyesület jogelődje által 1994-ben alapított, és első ízben 1995-ben átadott ALFÖLDI ERDŐKÉRT EMLÉKÉREM kitüntetés és adományozási hagyományait az Egyesület tovább kívánta ápolni, folyamatossá téve és biztosítva az e téren kimagasló munkát végző szakemberek erkölcsi elismerését.

Ennek szellemében 2014-ben Emlékérmeket adományoztunk:

- Dr. Führer Ernő tudományos tanácsadónak, az Erdészeti Tudományos Intézet korábbi főigazgatójának;
- Dr. Kovács Gábor egyetemi docensnek;
- Felföldi Zoltán nyugalmazott erdészetvezetőnek;
- Kocsis Vilmos nyugalmazott erdészetvezetőnek;
- Marcsisin Tamás kerületvezető erdésznek és
- Sere Ferenc főmérnöknek.

A Kitüntetetteknek ezúton is gratulálunk!

A Kutatói Nap teljes anyaga a www.aee.hu honlapunkon (valamint a korábbi kiadványok szintén itt) megtekinthető.